

KREŠŤAN

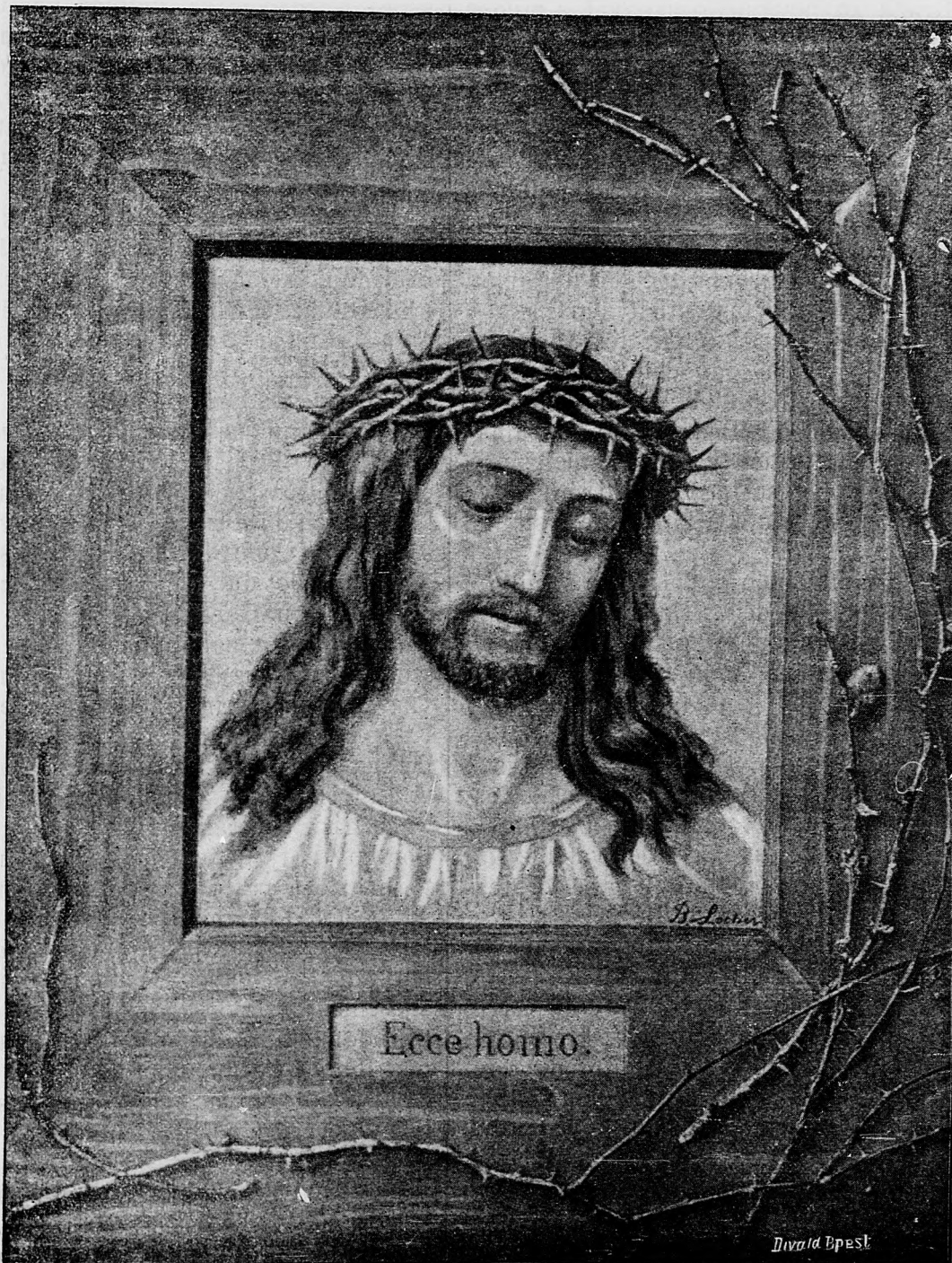
POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 > — >
 Na štvrt roka . . . . . — > 60 >
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**
 Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 I. ker. Döbrentey-utlica 18.
 sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku
 je 10 kr.

Ejhla človek.

ALLELUJA.

ALLELUJA! ALLELUJA!
Po celom kresťanskom svete radostné Alleluja sa ozýva. Pravda zvíťazila nad klamstvom a luhárstvom; život zvíťazil nad smrťou; Kristus zvíťazil nad hrobom a nad nepriateľmi svojimi. Kristus z mrtvých vstal, jako to predpovedal. Alleluja!

Pilát ruky si umýval, keď Krista na smrť odsúdil; Krista za nevinného uznával, a predsa na potupné drevo kríža Ho vydal. Takého súdu pred Pilátom žiaden sudca ešte nevyniesol; svet takého ortelu ešte nepočul. Nevinný a predsa na smrť odsúdený.

Jásali, divoko hulákali krvožižniví nepriatelia Kristoví, keď videli ztrúzeného Krista klesnúť pod farchou kríža na skalnatej ceste vrchu Kalvárie. Dvoh lotrov hnali s Kristom na Kalváriu, aby Kristus smrtelnú posteľ svoju medzi lotrami a vrahmi mal prichystanú.

Divokí fariseji a zákonníci ešte ani po smrti Kristovej nemali odpočinku a pokoja. Uradnou pečadou opatrili kamenný hrob Krista. Stráž, vojsko žiadali od Piláta, lebo rozpamätali sa, že Kristus z mrtvých vstanie svoje predpovedal. Pilát vyhovel žiadosti farisejov; dal im vojska na dostač a riekol: Idte a strážte ho jako viete.

Avšak daromné bolo podplácanie svedkov, aby proti Kristovi svedčili. Daromný bol súd Pilátov a ortel nespravodlivý, nikdy neslýchaný. Daromná bola pekeľná radosť farisejov a zákonníkov nad smrťou Krista. Daromné byly úradné pečade židovskej najvyššej rady na kamennom hrobe Krista. Daromné bolo vojsko a stráž pri hrobe Božského Vykupiteľa. Zem sa zatriasla, anjel Pána sostúpil s neba, odvalil kameň, a Kristus zo svojej moci vstal z kamenného hrobu na tretí deň, tak jako to predpovedal. Alleluja! Chvála buď Bohu!

Už skoro dve tisíc rokov uplynulo od nespravodlivého odsúdenia Kristového. Za týchto dve tisíc rokov, mnoho rázy opakovalo sa to nesvedomité, bezbožné zachádzanie, ktorého sa zlostní fariseji a zákonníci dopustili pred židovským veľkňazom Kaifášom, a pred pohanským sudcom Pilátom. Za tých dve tisíc rokov mnoho, veľmi mnoho bolo takých Kaifášov a Pilátov, ktorí nevinnosť a spravodlivosť prenasledovali a statečnosť, poctivosť, svedomitosť na kríž odsúdili.

Tomuto sa nečudujme. Sám Kristus predpovedal prenasledovanie nevinnosti a spravodlivosti, keď riekol: Svet ma nenávidel, aj vás bude nenávidieť.

Nenávidí i teraz svet učenie Kristové, cirkev jeho a učedníkov jeho. Nachádza sa i vo vlasti našej mnoho, veľmi Kaifášov a Pilátov, ktorí vo vzteklosti svojej diabolskej všetko nenávidia, čo je Kristové a čo kresťanské meno nosí. I v Uhorsku, v krajine niekedy Marianскеj, mnoho je Kaifášov a Pilátov, ktorí všetko na kríž by pribili, čo Kristové meno má na sebe. Nachádza sa mnoho i v Uhorsku takej divej zgerby, ktorá na Krista, na cirkev jeho, na sviatosť jeho, na učedníkov jeho a na všetkých verných jeho tak vreští, jako vrešťal krvožižnivý zástup na dvore Pilátovom; vreští bez prestania: Ukrižuj ho, ukrižuj ho!

Tak ďaleko sme už prišli v našej vychýlenej svobode uhorskej, v našom pokroku liberálnom, že každý občan uhorský, ktorý nasleduje slepo našich zlostných Kaifášov a Pilátov, farisejov klamlivej a ošklivej svobodomyseľnosti, každý taký občan nemilosrdne vlečený je na Kalváriu liberálneho násilnenstva a na kríž nesvedomitého nadávania a osočovania.

Zvláštne naša *ľudová strana* vlečená je teraz pred Kaifášov a Pilátov liberálnych; vlečená je krvožižnivým zástupom na Kalváriu liberálnych násilnenstiev a zločinov. Všetko, čo sa priznať opováži ku ľudovej strane, vopred odsúdené je na kríž nevlastenectva, buričstva a revolucionarizmu.

Fariseji a zákonníci od toho času, čo Kristus Lazara už štvrtý deň v hrobe ležiaceho vzkriesil, na tom sa potajomne usniesli, že Kristus zavraždený byť musí. Naši liberálni fariseji a mameľuckí zákonníci tiež sa potajomne v tom sjednotili, že *ľudová strana* i násilnenstvom utlačená a zavraždená byť musí. Našich svobodomyseľných farisejov a zákonníkov strašne to hryzie a pajeď, že ľudová strana tiež vzkriesiť počína Lazara už od dávnych rokov v hrobe ležiaceho. Naši Kaifáši, Piláti a fariseji zubami škrapy, keď vidia, že Lazar náš, že ľud náš slovenský vstávať počína zo studeného hrobu nevedomosti a slepoty; že Lazar náš, že ľud náš dvíhať počína hlavu svoju a poznávať počína sväté práva svoje občianske a v hrobe liberálnej násilnosti a šudierstva ležať a hniť nechce už viac.

Vďačný ľud jeruzalemský šaty a palmy zelené hádzal Kristovi na cestu. Vďačný ľud náš slovenský tiež s radosťou prijma zásady

a zástavu *ľudovej strany* a kvety radosti a oduševnenia stele na cestu tým vznešeným mužom, ktorí nedbajúc na pekelný hnev liberálnych a mameľuckých zákonníkov, smelým mužským krokom berú sa a pospiechajú ku nábožnému, tichému, dobrému ľudu nášmu, aby mu učenie opravdivej občianskej svobody a rovnoprávnosti priniesli. Vďačný ľud chudobný tiež kričí s radosťou: Hosanna, požehnaní, ktorí prichádzate v mene Pána.

Fariseji a zákonníci naši liberálni potajomne schádzajú sa, radia sa, **podpisy** nevedomého a klamaného ľudu sbierajú už, aby ľud oklamáný už toľkokrát, pri voľbách zas len na mameľukov hlasoval. Fariseji naši hladajú *Judášov* i medzi kňazstvom, aby takíto *Judáši ľudovú stranu* za dobrý groš zradili. Jestli sa takíto lakomí *Judáši* najdú medzi kňazmi slovenského ľudu, týchto *Judášov* ľud náš nasledovať nebude, lež opovrhne ich, pretože nesú dobrými pastiermi, lež len biednymi nájomníkmi, ktorí stado svoje nebránia pred vlkom hltavým. Ľud náš nebude veriť takýmto lahtikárskym *Judášom*, lež veriť bude biskupem, veriť bude rímskému nášmu svätému Otcovi, ktorý požehnanie svoje apoštolské poslal grófom *Zichymu* a *Eszterházymu*, čo vodcom neohrozeným *ľudovej strany*.

Jeruzalemskí fariseji peniazmi platili svedkov, aby krivo svedčili proti Kristovi. Naši liberálni fariseji podplácaním a ošklivou korhellicou hladajú svedkov, hladajú ľahkoverných voličov, aby za nesvedomité podplácanie zvíťaziť mohli nad *ľudovou stranou*. Jeruzalemskí fariseji neľudských katov najali, aby Krista zbičovali, trním korunovali a na kríž pribili. Liberálni naši fariseji tiež majú svojich katov, ktorí voličov *ľudovej strany* bičmi a trnmi neľudského násilienstva triznia pri voľbách a na kríž zverskej divokosti, ich pribíjajú. Fariseji na *Kalvarii* ani občerstvujúceho nápoja nedali žizniacemu Kristovi, lež octom a žľou *Ho* napájali. Liberálni fariseji pri voľbe *nitrianskej* ani suchého chleba nedopriali *ľudovej strane*, lež o hlade a smäde nechali stáť ľud daň krvomozolno zplácajúci. Kristus visel pod holým nebom na kríži; *ľudová strana* v *Nitre* pod holým nebom musela stáť na sňahovom dáždi, v blate a kalužiach.

Kristus na kríži modlil sa za nepriateľov svojich; ľud v *Nitre* hladom, dážďom a zimou umorený **ruženec** modlil sa, kým liberálni fariseji v hostincoch pri muzike hodovali a pili.

Mŕtvé telo Kristové do kamenného hrobu bolo položené, úradnými židovskými pečaďami bol hrob Jeho opatrený a vojskom strážený. *Ľudovú stranu* pochovať chceli naši fariseji do

blata a kaluž, židovskými a polouradnými novinami pečaďe ošklivého klamstva a nadávania liepali na *ľudovú stranu* a tisíce vojakov zavolali strážiť blatnatý a kalužový hrob *nitriansky*.

Avšak darmo liepali pečaďe fariseji na hrob Krista; darmo stála stráž ozbrojená pri kamennom hrobe Jeho. *Kristus vstal z mŕtvých jako predpovedal. Alleluja!*

Darmo chceli liberálni naši fariseji do blata a kaluž vgniaviť *ľudovú stranu*; darmo obstarané boly hory bodákov *žandárskych* a *vojanských*. *Ľudová strana* vzdvihla sa slávne z blatového hrobu *nitrianskeho*, jako sme to predpovedali. Alleluja, chvála buď za to Bohu!

Darmo rozhánať dali fariseji korbáčmi tie ženy, ktoré sa po uliciach *jeruzalemských* o vzkriesení Kristovom vyprávaly. Darmo budú posielat naši fariseji liberálni *žandárov*, *notárov* a *pisárov* po dedinách. Ľud náš slovenský o žiadnej inšej strane ani počuť nechce, len *ľudovej strane* verí a v nej nádej svoju skladá.

Ľud neverí už viac falošným prorokom, *Judášom* a farisejom. Nebude sa **ľahkomyselno podpisovať** na stranu pánov *notárov*, *pisárov* a iných dobreplatených nahaňáčov.

Kristus vstal z mŕtvých a viac neumre. *Ľudová strana* v *Nitre* vstala z mŕtvých a viac trizniť, ukrižovať, viaždiť sa nedá.

Zvony radostne znejú ku vzkrieseniu Krista. Ľud kresťanský radostne spieva nad vzkriesením *ľudovej strany*. Alleluja! *Ľudomil.*

Na Veľkú Noc.

Peknú a veľavýznamnú pamiatku slávi kresťanstvo na Veľkú Noc. Po zimnom spánku prebúda sa príroda zase ku novému životu a tento radostný obrat prírody znázorňuje kresťanská cirkev slávením veľkonočných sviatkov, ktorých strediskom je slávnosť Vzkriesenia.

Veľkonočné sviatky zakladajú sa na pevnej viere, poskytujú nám nové nádeje a sú spolu výrazom nekonečnej lásky Božej. Syn Boží sa obetuje za nás, podstúpi potupnú smrť na kríži, ale na tretí deň vstáva z mŕtvých. Keď to našim rozumom aj nemôžeme pochopiť, je to predsa základom kresťanskej viery. Koľko takých zjavov je v prírode, ktoré prestupujú hranice ľudskej vedy a zostávajú pre nás večným tajemstvom? Tam kde hranice ľudskej vedy a prestávajú, tam sa počína nekonečná ríša viery.

Prebudenie sa prírody k novému životu a z mŕtvých vstanie Spasiteľovo poskytuje nám nádej, že sa aj my kedysi ešte zobudíme k novému životu. A táto nádej je pre človečenstvo

nevyslovným dobrodením. Čo by nám dodávalo sily v nešťastí a v biede, keď by sme ztratili úfňnosť na večný život.

Velkonočné sviatky majú nám teda do pamäte uviesť našu vieru v nekonečnú lásku Hospodina; ony majú posilniť našu nádej, že všetko, čo nám Boh sľúbil, sa aj splní a ony nás majú povzbudzovať, aby sme sa usilovali našich blížnych dľa prikazania božieho milovať. Kto nemá viery, ten za každým krokom stretá sa s nekonečnými ťažkosťami; kto nemá nádeje, ten klesá po každej nehode a kto nemá lásky, tomu je život ustavičným trápením. Bez týchto troch podmienok nášieho duševného života stali by sme sa opustenými, ztratili by sme dôveru v budúcnosť a podľahli by sme každému pokúšeniu.

Emanuel Filkorn.

POLITICKE CHÝRY.

Nitrianská voľba. Vyberanou prehnanosťou vládne noviny rozširujú tie najnesmyselnejšie chýry o *ľudovej strane*. Plné sú opisovania mnohej zlej vôle, s ktorou tá „*vzteklá ľudová strana*“ tú ubohú opustenú a len poctivým zbrojom bojujúcu vládnu stranu napadá. Ľudová strana chytila sa tých nešťastnejších nástrojov násilenstva a už len nôž pozostáva. Ľudia vládnej strany hrajú so životom, kedykoľvek výndu na ulicu. — My, privrženci ľudovej strany, veľmi by sme sa zarmútili nad týmito chýrami, a nemilo by nám to bolo, keď by priatelia našich zásad, čo sa manierov a netrepezlivosti týka tak ďaleko klesli, jako vládna strana. Ale nemáme príčiny sa hanbiť; tým viac sa divíme tým opovážlivým luhárstvám dopisovateľov vládnych novín. Lebo jako nás priatelia nášho časopisu upovedomujú, to mnoho zlo, čo vládne noviny na nitriansku ľudovú stranu mažu, je podlé, bezočivé luharstvo, čo len na to vymysleli, aby mali príčinu zas vojskom napchať okres a práva voličov zas do blata šliapať. Pravda je, v okrese je rozdráženosť, bašovstvo, ale nie z ľudovej strany, lež z vládnej stránky, ktorá všemožným spôsobom by chcela vyťahnúť z bahna to zhuncutovaného Tarnóczyho a dokázať, že v skutku vládna strana je vo väčšine. Z tohoto ohľadu všetko vykonávajú, čo sa len zdá byť primeraným cieľu. Vediať avšak, že bez násilenstva, bez upotrebenia srovej vojenskej moci vznešený svoj cieľ nemôžu dosiahnúť, všemožne dráždia privržencov ľudovej strany, aby sa do nich chytili. Natoľko už ide tyranská svevoľa, že už i zakázali, že nesmie nikto zakričať „nech žije gróf Ján Zichy!“ čo posávať ani Kolomanovi Tisovi neprišlo na um. Nitrianski však šviháci čo sa huncutstva týka ešte i Kolomana Tisu prevyšujú. Ale preto takito klamári ľudu kážu o *slobode, rovnoprávnosti a braterstve!* Nuž veď je to krásna sloboda, krásna rovnoprávnosť, krásne braterstvo! Zecte si ho! Privržencov ľudovej strany opäť prosíme, nech za svet neurobia vládnej strane tú radosť, že by sa ku nejakej nepravej veci nedali uchvá-

tiť, čokoľvek by robili s vami, pokojne snášajte. Keď na vás budú hádzať, neháčte naspák. Odporúčajte vaše trápenia tomu pánu Ježišu Kristu, nášmu Bohu, ktoré také nekonečné bolesti trpel za nás. Učte sa od neho trepezlivosti a tichosti. Za násilenstva potom po voľbe budeme mať príležitosti na otázku ťahať vinníkov. Pred voľbou ale zapríme seba samých, čo by nás to jakékoľvek namáhania stálo. *Lebo len takto môžeme zvíťaziť!* Za tento veľký cieľ tedy môžeme i nečo trpeť. Vzkriešený Ježiši buď s nami!

Tapolcánska voľba. Neodvisliacke noviny stranu Vöröšovú, vládne ale Koššúthovu silno kľajú. Nech sa len vadia. Jedna je trinásť, druhá je štrnásť. Cirkevnej politike obidve sú rovnako priateľské, ľudovej strane sú obidve rovnako nepriateľské, tedy nám ani jednej ani druhej netreba, a poctivý a počestný človek z ľudovej strany nemôže hlasovať ani na Vöröša, ani na Koššútha bez toho, aby si sam do tvári nenapľul. To sme písali v predošlých našich číslach a to píšeme i včul. Jestli že predsa najdú sa jednotliví katolíci, ktorí hlasovali na Koššútha alebo na Vöröša, takých ľutujeme a vyznávame, nechceli by sme tieto sväté sviatky s ich svedomím sláviť. A ver podľa chýru v tábore Vöröšovom i niekoľko kňazov bolo vidieť. Tedy tým je milá tá cirkev prenasledujúca vláda a jej strana? Tedy tým je treba civilné manželstvo, civilné matriky, beznáboženstvo, ktorých treba vláde a jej kandidátovi? Zaisť neškodilo by, keď by z takýchto Judášov i sami veriaci zdriapali sväté rúcho, ponevác sú neni ho hodní. I Kristu i Luciferovi neni možno slúžiť. Komu Krista netreba, ten nech ide k Luciferovi celkom! — I odišli by, keď by ich boh: brucho ich nedržalo pri oltári. Takito zradcovia sú príčinou, že naša cirkev na toľko prišla; oni budú za to zodpovední! Ťažko bude počet vydávať! — Voľba ináč skončila sa s víťazstvom Koššútha, ktorý o 140 hlasov dostal viacej.

Zamedzenie falšovania plodov. Jako sa dozvedáme v ministerstve orby sa chystá jedon nový zákonný návrh: o prekážení falšovania plodov. Našu zpravu potvrdzuje nasledovný prípis ministra kupectva ku segedinskej komore. Na jej predostrenie, v ktorom komora prosí, aby sa zákonodarný poriadok urobil z ohľadu prekáženia falšovania papriky, dávam na známosť komore, že v tom smere sú pojednávania, na koľko totiž minister orby stranivá falšovaní po krajine vždy vo väčšej miere sa ukazujúcich o zamedzení falšovania hospodárskych plodín zákonný návrh dal vypracovať, ktorý bude povolaný vyplniť nedostatky trestného zákona.

Noví hodnosťári. Jeho Veličenstvo kráľ jeho osvietenosť Jána Szabó samošujvárskeho biskupa Gréckeho obradu vymenoval za opravdivého tajného radcu. Z príležitosti tohoto dobre zaslúženého vyznačenia zo srdca pozdravujeme. Jeho excellenciu pána biskupa, Dr. Gejzovi Magyarýmu Koššovi, krajinskému to zastupiteľovi a statkárovi cis. kráľ. komornícku hodnosť daroval kráľ.

Nitriansku voľbu podľa chýru na 21-ho apríla určili. Na 21-ho apríla? Na bielu nedeľu? Či je pravdivý tento chýr? Vládnu stranu i na toto pokladáme za schopnú, že na takýto podlý spôsob šliapaním zákona na zsvätenie nedele pofažného a božského rozkazu víťazstvo vynútiť chce. Ovšem to úfajú, že nábožní voličia a kňazstvo budú prekážení v tomto boji; vtedy všetko dobre bude. Opravdu neni možno vyučiť sa figlom čerta.

Krajinský snem.

V Budapešti 1. apríla 1895.

Dnes otvorili štvrtý cyklus snemu v obidvoch domoch zákonodárstva. V snemovni zastupiteľov len kráľovský prípis prečítal zápisník gróf Eszterházy a predseda Szilágyi navrhol, aby podpredsedov a zápisníkov zajtra si vyvolili, pozajtra ale na návrh ministerského predsedu jednotlivé výbory aby zaplnili. Vo vyšom dome vyvolili za gazdu grófa Štefana Szapáryho so 48 hlasmi proti 17 hlasom grófa Štefana Kegleviča. Vyvolili i notárov jako i vloni a vyvolili členov peňažitého, verejnoprávneho, súdobného, hospodárskeho a premávkového výboru. Po uhodnovnení zápisnice krátka porada sa skončila.

V Budapešti 2. apríla 1895.

Snemovňa zastupiteľov dnes predpoludním pod predsedníctvom Dezidera Szilágyiho držala zasadnutie, v ktorom okrem predsedu úradníctvo vyvolili a žrebom do tried zastupiteľov podelili. Za podpredsedov boli vyvolení Albert Berzeviczy a Ignác Darányi; za notárov: Gejza Balogh, gróf Koloman Eszterházy, Ján Hévizy, Eliáš Bálint, Gejza Josipovich, Anton Molnár, Benedik Perczel, Ernest Schöber. Za gazdu zas bol vyvolený Adalbert Csávossy.

V Budapešti 3. apríla 1895.

Dnes v snemovni boli vyvolení členovia jednotlivých výborov. Na konci zasadnutia Julo Sinay zadal interpelláciu v záležitosti pokladníc pre nemocných robotníkov.

V dnešnom zasadnutí snemovňa sa už celkom sriadila a vo štvrtok sa započnú riadne pojednávania.

V Budapešti 4. apríla 1895.

Dnes snemovňa zastupiteľov vydržovala zasadnutie, na ktorom ale bolo vidno, že veľkonočné sviatky sa blížia, lebo len málo zastupiteľov sa dostavilo, a preto veľká tichosť i v zasadnutí i po chodoch snemovne panovala.

Pojednávali návrh zákona o znížení zákonitých úrokov so 6 na 5 percentov. Návrh vo všeobecnosti bol prijatý. Pri ďalšom pojednávaní Gejza Polónyi zadal jeden návrh, ktorý ale nebol prijatý.

Potom pojednávali návrh o poskytnutí výhod pri zplacaní podlžnosti z výmeny viničnej dežmy. Návrh bol prijatý.

Prijatá bola ešte zpráva ministra finansov o postavení letohrádku v Jeniköve pre veľké vyslanstvo v Carihrade, na čo zasadnutie sa skončilo.

V Budapešti 5. apríla 1895.

Zastupitelia len v malom počte sa dostavili a najviac po chodoch sa shovárali.

Na dennom poriadku pojednávali návrh zákona o napomáhaní stavania námorných lodí. Julo Lukáč hovoril proti nemu, Batthyány a Dániel zaň; návrh bol prijatý.

Potom pojednávali návrh o poľno-hospodárskej štatistike. Viacej zastupiteľov prehovorilo k nemu. Návrh bol prijatý.

Návrh o regulovaní rieky Ráby vyvolal dlhšiu dohadu. Dnešnia porada skončila sa s tým uzavretím, že do 25. apríla nebude sa držať meritorné zasadnutie.

V Budapešti 6. apríla 1895.

Keď by sme neboli pred Veľkou Nocou, a najväčšia časť zastupiteľov už sa nezdržovala na vidieku: vtedy zo záležitosti regulovania Ráby bola by môhla oprotivná strana mnoho kriku narobiť; lebo všetky práce regulovania jedon podujateľ chcel za štyri milióny vykonať; štát mu nedal tieto práce, ale s domácnym vedením samých previedol, a včul vysvitlo, že tie práce viac než desať millionov stály a minister predložil, aby zákonodárstvo prijalo na to poľahké počty; tieto väčšie výdavky obťažujú tých, v záujme ktorých vláda násilne proti ich vôli regulovanie tak špatne previedla.

Viacej zastupiteľov prehovorilo k tomuto návrhu, ale väčšina ho tak celkom prijala, jako ho vláda predostrela.

Po uhodnovnení zápisnice dnešného zasadnutia zastupitelia sa rozišli a zas len 23-ho apríla sídú sa spolu.

Reč dra Jána Zelenyáka.

(Držal ju 23-ho februára v zasadnutí snemovne).

Ct. snemovňa! (Slyšme! Slyšme!) Keď sa osmeľujem zaujať pozornosť ct. domu stranivá návrhu o štátnom rozpočte roku 1895, činím to jednoducho z tej pohnútky, aby som nakrátko označil moje stanovisko, ktoré ma núti, aby som rozpočet neprijal. (Slyšme na lavici.)

Ct. dom! Nedá sa tajiť, že medzi všetkými krajinami v Europe, že Uhorsko stojí najosamotejšie, čisto len na seba, na svoju silu súc odkázané a keď sa i podarí tu i tam súcit jedneho alebo druhého naroda si získať, korene tohoto súcitu hlboko siahajú do povahy nepofalšovatelného uhorského ľudu, s ktorým častokrát zabudnú na svoje vlastné neresti usiloval sa a usiluje sa ku pomoci prispeť podmaneným národom (slyšme! slyšme!)

Ale tento súcit častokrát bol len prázdnu zdanlivostou, ktorá sa ako mchla rozišla, keď víťazný vavrín hrdinským ramenom uhra, vybojovaný dostali do rúk ti skrze neho oslobodení. Za nesebecké jeho sa obetovanie zastihlo ho oklamanie sa. (Krik na pravej strane: Slyšme! slyšme! na ľavej strane.)

Dejepis zrejmo ukazuje, že uhrovi dostal sa za podiel len jedon napomenajúci hlas: „Pomáhaj si i Boh ti pomôže!“

Akác Beöthy: To je pravda! (Smiech na ľavom boku.)

Ján Zelenyák: na svoju vlastnú silu ponechaný vzdoroval búrkam, zlostných nepriateľov pošliapal a skvelé víťazstvá zaznačil do listov dejepisu. A výsledok týchto vybojovaných slávnych víťazství čomu že môhol privlastňovať? Privlastňoval tomu, že spolu držal samostatnému uhorskému svojmu duchu. (Slyšme! slyšme!)

Ako organický celok súc vedený nesebeckým vlasteneckým duchom položil onen základ svojej veľikosti, o ktorý cudzé národy mu zaviedli. Cudžého ducha vo svojom zákonodarstve považoval jednoducho za poškvernenie svojho vlastného ducha.

Pokým bol uhrom, uhor bol velikým.

Náhlivý však tok časov zaplavil i túto krajinu cudzým duchom; od tých čias sila ľudu započala klesnúť a i dôvera v seba sa ponorovať. (Krik na pravici. Slyšme! slyšme!)

Klesnúť počala pravím uhrovi dôvera v seba samého, a keď vonkoncom pozrel cez svoju vlasť, zaiste i sa musel vyznať: »Čo je včul uhor? Špatná sybaritská kostra! (Smiech na pravici. Slyšme! slyšme!)

A keď včul vonkoncom pozreme touto krajinou, i čo že vidíme? To, že uhor má slávnú minulosť, ale prítomnosť jeho je pustá budúcnosť je trápivá. (Jedon hlas na pravici: Hrozné! Smiech) jestli že tomuto uhorskému duchu tu v tejto vlasti nevystavíme skvelý príbytok. (Slyšme! slyšme.)

Ct. dom! Jedna otázka sa mi včul stavá: v čom že mám hľadať vlastný prameň tejto tlačivej polohy? (Slyšme? slyšme! na pravici). Veď tento uhorský ľud má sústavu, má samostatnú, neodvislú uhorskú vládu. (Smiech. Krik.) jedným slovom, o čom chcú uhorský ľud presvedčiť, má všetko to, čo by mohlo ľud sústavu majúci, blaženým urobiť, a predsa duje sa uhorský ľud, je nespokojný, ukazuje na svoje rany a hovorí, tieto rany ma preto tak veľmi bolia, lebo mi ich vlastní synovia zapríčinili. Táto neodvislá vláda včul obyčajne zo zbierky zákonov cudzých národov vezmúc zákony dala ich na ponáhle prepracovať a s týmito spravuje ľud, alebo keď sú tieto nedostatočné, vstupuje na cestu nariadení; miešanie sa tohoto cudzieho ducha nemôže sniesť uhorský duch, lebo toho sa obáva, že by sam sebe stal sa potupou, keď by v dlhej košeli nemeckého Miša sa zjavil na uhorskej pôde.

Pravím tento ľud je nespokojný, a síce preto, pretože i tá zem, z ktorej žije, ktorú opatruje a obrába, ešte i tá zem mu ostala nevernou. — Zbierky zákonov sa množia so zákonmi, zásobnica chudobného ľudu ale mizne. (Jedon hlas zprava: Jaj, či je to krásne! Smiech. Krik. Slyšme! slyšme!)

Tento uhorský ľud včul nedoveruje ani v tej sústave, ktorá cez 25 rokov práva slubovala, ale nedala, nie v tej sústave, ktorá nič iného neposkytla, za nič iného nepovažovala ho, ako za predmet daň platiaci. Tedy v tom nedôveruje, ale ešte dôveruje sam v sebe a v tom napomínavom hlase, že pomáhaj si a i Boh ti pomôže. A on chce si pomáhať, ale ako? na jaký spôsob? Započne jedon pohyb, ktorým chce zrušiť onú sústavu, ktorá ho do onej polohy zachvátila. Tu v tomto dome bolo predneseno, že po krajine je istý pohyb, ktorý ľudovým pohybom nazvali. O tomto ľudovom pohybe hovorili, že je nič iného, len pokrývka a zdanlivosť, pretože nežiada si podporovať hmotný a duševný blahobyť ľudu. Hovorí sa, že sú to falošné heslá, ktoré sú na zástavu oného pohybu napísané, totiž ľudového záujmu.

Prosím pekne, to povedali, že je to pravda, ja hovorím, nie; jednoducho preto nie, pretože to heslo sme my prevzali od tých, ktorí ho cez 25 rokov prizvukovali, že oni v záujme ľudu učinkujú, u vás to pravdivé heslo bolo, u nás to falošným bifagujú. To je tá chýrna liberálna delivá pravda. Ľud vidiac, že s takouto sústavou viacej nevie si porady, sam si chce odpomôcť. Nie preto, aby jednotlivé stránky zničil, lež, aby jednotnému národnému duchu tu v tejto vlasti medzi stránkami a s pomocou stránek dobrú a krásnu domácnosť pripravil. (Slyšme! slyšme!) Upravenosť tohoto pohybu veru vo včulajších okoličnosťach do pochybností ťahať neni možno. Práve to, že toľko špinců

naň, ukazuje, že je upravený. Môžu ho nazývať bláznivým (Pravda! Tak je! Smiech. Slyšme! slyšme!) čím koľvek, ale pretože z ľudu sa počal, ľud ho bude pokračovať a nebudú ho môcť prekaziť. (Smiech, a kriky na pravici: reverendy.) My sme nehodili hlavu medzi ľud, jako to mnohí ohlašujú, túto hlavu hodila tá sústava, s ktorou sa ľud nemôhol uspokojiť. Pohyb sme my nezapočali, lež jeho parenisko leží v liberálnej sústave. (Smiech z pravého boku a na najkrajnejšej ľavici. Krik.)

Ďalej sa hovorí, jako by týmto pohybom náboženský pokoj sa pokazil. Prosím pekne, všetci známe, že sa my nevynasnažujeme na zkazú náboženského pokoja, lež áno pretože Uhorsko má zapotreby všetkých síl, všetky tie spojil je našou prvou a hlavnou povinnosťou. Už ale prosím to, že jedna alebo druhá cirkev svoje vlastné náboženské sady bráni, že totiž z tých základných sád k vôli jednej sústavy nič nepustí, to je ešte neni poruchanie náboženského pokoja. Jako ja svoju vieru nemôžem zanechať, tak nemôžem požadovať, aby to mne k vôli iný učinil.

Základné sady mojej viery obránim, a preto s radosťou to vidím, že ľud obrazenie svojho náboženského citu vidí skrze tie zákony, ktoré z jeho lóna, z jeho žiadosti nepošly, lež ktoré jednoducho sú potravou vlády na neúrodnosť trpiacej. (Smiech z prava). V siedmych chudých rokoch vladárenia prevzali dedictvo nebohého Irányiho nie aby ho vychovali, ale aby ho prechovali. (Smiech.)

Ani včul liberálna sústava sa ešte nevyzná, ako do života uvedie tieto zákony. Inou cestou dozaista nie, ako tak zvanou cestou nariadenia, s bodákmi a surovou mocou. (Smiech. Pohyb.)

Jakosť pochopu ja nepatrám, veď táto podľa spôsobu zmysľania ľudí sa mení. Ja určito vyslovujem že liberálna sústava hodila hlavu do svätiny náboženstva.

Adalbert Komjáthy: Amen! (veľký smiech na pravom a krajnom ľavom boku.)

Ján Zelenyák: Včul nás nazývajú buričmi, keď my nie napadajúce, len jednoducho brániac stanovisko zaujímame. My nikoho nenapadáme, len svoje náboženstvo obránim, ochránim chceme, v tom nám ale nikto nebude prekážať, pretože to je našou mravnou povinnosťou. (Krik. Slyšme! slyšme!)

Ďalej povedano bolo, že my búrime proti zákonu. Jestli že naša snaha poľahká na zmenu jedného zákona, ktorý my za urážlivý uznávame, je búrením, vtedy i toto je oným; ale v takomto ohľade búrila už i vládna strana, keď zmenu potvrdeného zákona požadovala a aj previedla. Ba, aby som viac povedal, tam je k. pr. na vedenie matrik poľahké nové, — neznám, či je už rozhodnutie, alebo neni to, ale zaiste do návrhu vzaté — oné zaobchádzanie, že totiž aby učiteľia boli matrikármi. Že čo hovorí zákon, to ct. snemovňa dobre vie, že totiž takýto úrad učiteľ nemôže zástávať. Vtedy sa vypovie, a síce čisto len nariadením pána ministra, že matrikárstvo je neni verejným úradom. Nectenie zákona to je výhodou vlády.

Čo sa matrikárstva týka, nech si nemyslí snemovňa, že snád kňazstvo je nespokojné preto, že mu matriky odnímu. Spofahlivé bolo i posávať a príde čas, keď v istých otázkach práve ku týmto spofahlivým medzitkám sa obrátia. (Tak je z ľavej strany.) Kňazstvo cirkve i potom povedie matriky vo vlastnom kruhu, ako viedlo i dosávať a dôverujem, že príde čas, keď sa ku tomuto kňazstvu obrátia pre vysvetlenie, alebo za určitý a čistý výťah.

Čo sa tak zvaného socialisma týka, (Slyšme! slyšme!), ktorý onú časťku ľudu fahá do svojho kruhu, ktorá nechce vernou byť ku vlasti, pokým striezvejšia časť celkom inde hľadá zadostučinenie a liek, ponevác ct. pán ministerský predseda sa vyjadril, že so zámyslami pohybu neni soznámený a neni na čistom: poviem mu na krátko, že čo chce tento socialismus. (Slyšme! slyšme!)

Predovšetkým chce štát prevrátiť, zničiť a zmazať manželské, rodinné právo, majetkové, vlastné právo. (Krik. Slyšme!), chce rozšíriť slobodu i na to, aby každý robotník si vyvolil podľa svojej ľubosti pracovný kruh, ďalej určito chce, aby robotník neposlúchal štátnej moci a aby neišiel do roboty ani vtedy, keď mu štát i nejakej pomoci poskytuje. Vystupuje na pôdu revolúcie a túto povstálú činnosť proti onej vzdelanejšej triede pohýna, ktorú drží za uchvatiteľa svojej právnej vlastnosti. Toto je zásada tak zvaná socialisma

Chvála Bohu, že v Uhorsku striezlivá časť ľudu ešte mu nesadla na lep, ale myslím, že prvou a hlavnou povinnosťou ct. vlády je tak zvanou poľnohospodárskou ústavou týmto pomerom odpomáhať. Jestli že s dobrou poľnohospodárskou ústavou predstúpi, vtedy striezlivá časťka nášho ľudu bude sa zdržovať i od tohoto pohybu. Takéto podporovanie záujmov ľudu žiadam zo stránky vlády, ktorým by včulajší čas si obľahčil, a výživu si poistil. Ponevác však vo včulajších okoličnosťach sotva je vyhľadu na to, aby sa v tom ohľade potrebné súrne kroky a cestou zákonodarstva zmena sústavy staly, rozpočet včulajšej vláde nezahlasujem.

Katolícke kruhy.

Predniesol *Štefan Paska* pri otváraní žilinského katolíckeho kruhu 3. februára 1895.

(Dokončenie.)

Krešťanský roľník, priemyselník, alebo kupec, celkom na svoje sily je zanechaný a ozaj, za zázrak sa musí považovať, jestli vo velikej a nečestnej concurencii na mizinu nevinde. Na vidieku jedon-druhý roľník pri najväčšej usilovnosti nieje v stave zaokrýť každodenné výdavky a tak do dlžôb upadne; následkom čoho rolky jeho na licitáciu prindu, pri ktorej licitácii, ponevác snád neni collicantov, rolku za facku predajú a gazdu žobrákom urobia. Hľa, členovia kath. kruhu môhli by ho ratovať skrze to, že by licitáciu do kruhu oznámili, aby mu tam lebo požičku dajako zaopatriil, alebo aspoň, ku licitácii sa dostaviac, to prekazili, aby majetok za bagatel od predaný nebol a tak počet žobrákov sa nezväčšoval.

Daleko bych zašiel, keď bych takéto a týmto podobné príklady ešte ďalej chcel prednášať. Ale aj zpredošlých vidieť, že katolícke kruhy ku jak užitočným veciam sú povolané, čo všeličo musia mať predočima, zakiaľ tie dobročinné spolky aj u nás zavedené nebudú, ktorých počet v Nemecku a iných vzdelaných štátoch je tak velikánsky.

A keď o tom je reč aby sme sa od izraelitov učili, ako máme spolu držať, nemôžem prenechať, abych nepoukázal i na jejích striezlivosť. A jestli už krešťania izraelitov vo spolupatričnosti nasledovať nevedia, nech ich nasledujú aspoň v striezlivosti a aj vtedy aspoň o 50 percentov by sa dobrobyt krešťanov povýšil. Izraelita viac hodín sa vie zabaviť, bez toho že by na napoj si len pomyslel; krešťan len vtedy má dobrý deň, jestli je podgurášený.

Cieľ katolíckych kruhov je: vzdelávanie v smere čestnom vlasteneckom a náboženstvom.

Za našich časov, keď telegraf, telefon, železnica, ale nado všetko novinky ľudskú spoločnosť vždy v ustavičnom pohybe držia, vždy sú na dennom poriadku jakési socialne otázky, ktorým vyhýbať nijak nemôžeme. A čím viac vyhybujeme týmto otázkam, tým väčšou silou klopajú nám ony na dvere. Avšak dobrobyt ľudského pokolenia žiada, že so všetkými týmito socialnými otázkami aby sme občanstvo obznámili prv, než sa ony v ľudu zakorenia. A ti všeliakí falošný proroci ani nemeškajú ľud s týmito otázkami obznámiť, ale v takom smere, že môžeme o nich povedať: dal Boh dážda ale neni v ňom požehnanie.

Falošným týmto prorokom nechutí krešťanské stanovisko a tak osвета a civilisacia, ktorú oni ohlašujú má za cieľ nie stavať, a čo je zlé napraviť, ale za cieľ má, rúcať a válať všetko; a ku uskutočneniu tohoto nezhrozia sa ani tej najväčšej násilnosti. A takíto sú socialisti a anarchisti. Medzi týmito anarchistami sú jedni, ktorí zákonami proti viere namierenými chcejú búrať náboženstvo, ten najsilnejší fundament ľudskej spoločnosti; a takých aj u nás je mnoho; iní sú ktorí bombami a dynamitom chcejú válať, čo usilovnosť ľudská cez mnohé stoločia vystavila. Aby sme sa stranivá tých všeliakých otázok, ktoré sa tu i tu vzniknú vynajst môhli, musíme ich skúmať nielen cez zväčšujúce sklo slobodomyselnosti, tak zvaného liberalismu, ale skúmať ich musíme aj pri svetle učenia krešťanského. Audiatur et altera pars: t. j. nech je aj druhá stránka vypočutá.

Teda denné otázky pri svetle učenia krešťanského skúmať je povinnosťou kruhu katolíckeho. Toto docieliť chceme skrze častejšie prednášky, čítania krešťanského ducha noviny, knižnicu a skrze častejší rozhovor. A preto, ako malučkým dietkam potrebná je ľudová škola, odrasteným priemyselníckym mládencom spolok tovaryšsky, tak podobne potrebný je aj katolícky kruh už pre docela odrastených občanov. Na zakladenie katolíckych kruhov väčšiu potrebu máme v istej miere, jako na školky, lebo v

tomto čase veľké nebezpečenstvo hrozí kresťanskej viere. A preto pri založení katolíckych spolkov nesmieme sa hroziť žiadnej obeti jestli kresťanský charakter uhorského štátu ratovať chceme.

Konečne cieľ katolíckeho kruhu je: čestné zabávanie a vytrženie. Život človeka bez zábavky, podobný je pustatine, na ktorej ľudská rastlina nijak sa nedarí. Potrebu zábavky každý človek cíti, nech je on starý alebo mladý, bohatý neb chudobný, vzdelaný alebo jednoduchý. Nemajme teda za zlé ani tomu najchudobnejšiemu, že sa tu i tam tiež rozveseliť chce; veď aj porekadlo hovorí; aj v pekle raz do roka hody bývajú.

Zabaviť sa teda, v tom neni ništ zlého, len spôsob aby ľudia uhádli: t. j. aby medze počestnosti neprestupovali. Či nevieme, že niektorí ľudia sú, ktorých zábavka v tom záleží, že ku príkladu, vojde do krčmy, a tam tak sa spiže, a to nie len sedliak, ale aj intelligentný pán, že ho konečne krčmár von vyhodí; iný má v tom zábavku, že utiahne sa s dvoma-troma, začnú hrať o veľké peniaze karty, a jeden druhého o peniaze olúpi; ide hľadať iný zas zábavku na oškľivé miesto, ktoré ja v tejto čestnej miestnosti ani spomenúť nemôžem. Hľa, kruhu katolíckeho povinnosť je, o to sa starať, aby sa jednotliví členovia tu v kruhu zabavili, ale tak, aby tu ani o rozum, ani o peniaze, ani o čestnosť povzbavení neboli.

A preto zaiste kresťanský manžel teší sa, že tu i tam z kruhu domácnosti, kde už žena ho usekiruje, už krik drobných detí zunuje, — dostať sa môže do čestnej spoločnosti; zaiste aj pre manželku je to uspokojenie, že manžel jej na čestnom mieste sa zdržuje.

Členovia teda o dobrý chýr katolíckeho kruhu všemožne starať sa musia, nikdy si tu nesmiejú dovoliť také niečo, čo by kruh náš znevážilo. A preto, zvady, a týmto podobné nečestné vystupenia, ako dovčulku, tak aj na budúce nech vždy sú oddialené.

Jestli by sa dakedy predsa niečo neprijemného prihodilo, že by niekto od druhého bez príčiny citlivo urazený bol, ten nech svoju záležitosť pred výbor prednese, znepokojujúcich členov, jak to bude za potrebné uznávať, z kruhu aj vytvorí. Aby sa sem ale také elementy nedostaly, ktoré by nás tu z jakéhokolvek ohľadu znepokojovaly; na budúce len ten sa môže stať údom kruhu, ktorý skrze 2 členov kruhu za člena odporúčany bol. Nad tým výbor hlasovať bude, či sa niekto za úda prijme, alebo nie. Pri prijímaní nových členov, nikdy sa ohľad nebude brať na to, či je niekto pán, kupec, remeselník alebo roľník; ale len na to,

či je statočný človek alebo nie. Kto raz stal sa členom, tu má také práva, jako ktorýkolvek iný, rozdiel teda medzi osobami tu žiadon neni; všetcia sme tu rovní a s nikým sa tu pohrdať nesmie. Jestli tu v kruhu všetcia ako bratia v láske v svornosti nažívať budeme; jestli jedon druhému chyby a poklesky prehľadneme; jestli tá o duševnosť v kruhu stála bude, ktorú tu dnes vidíme; jestli naším heslom bude: jedon za všetkých, a všetcia za jedneho: vtedy nie liberalismus, ale ani brány pekelné nás nemôžu, a vtedy aj náš kruh mnoho prispeje ku tomu, žeby uhorský štát i na budúce stál na tom tisíc ročnom fundamente, na ktorý ho sv. Štefan kráľ uhorský založil v čom nech nám Pán Boh pomáha.

Pán slúžny po nitrianskej voľbe čili budúce voľby.

— Nákres zo života. —

Chvála Bohu! premilený náš pán slúžny sa už navrátil domov z Nitry. Celý týždeň bol preč na naukovej ceste, by sa naučil jako má, keď na to príde, v našom okrese voľbu previesť. Veď náš dobrosrdečný slúžny pán Balek, je vysokoučený človek, odbavil temer štyry gymnazialne školy, nie celkom bo vo štvrtej prepadol, a bol aj vojákom, až za kaprála to priviedol: a čo sa týka pánských obyčajov, nikto sa mu v celom okrese nevyrovná. S usmievajúcou tvárou chodí po meste, lebo vie na koľko mu musí byť vláda povdačná za to, že on a jeho slobodomyselní súdruhovia priviedli víťazstvo pána Hlatkajúczyho.

Hneď prvú noc sa mu snívalo o zlatom kríži, ktorý si s jeho účinkovaním, kortešovaním a násilníctvom zaslúžil, a videl vo sne tú slávnosť a to skvelé shromáždenie, v ktorom mu pán hlavný župan krížik privesí na chrbát, čo povahodajný znak zásluhy.

Po sladkom spánku sa odobrál do Kasína, kde ho s tou najväčšou slávou vítali prítomní pánkovia a krivonosí priatelia ľudu. Pán Balek s radostnou tvárou rozpráva všetky udalosti, ktoré zažil pri voľbe, jako skvelo zvíťazili, jako išlo všetko v tom najväčšom poriadku, ako každý volič mohol slobodno hlasovať na pána Hlatkajúczyho.

„To bolo oduševnenie!“ radostne pokračuje. »Zázraky sa robily. Mrtví vstávali a vrátili sa naspák z ľonu Abrahámového, a prišli hlasovať na kandidáta vlády. Radost sa bolo pozerat v jakom poriadku prichádzali voličia. Naraz sa dovalil celý huf, všetko potomci tých čo s krivým ale suchým nohami prešli cez červené more. Tých ostatných ale priviedli žandári, by sa im na ceste volačo neprihodilo. Keď ale prišlo ľudovej stranke hlasovať, aj päť minút sme kričali, by už prišli, a žiadon sa nedostavil.«

»He, he, he,« tu sa pán slúžny Balek chutno zasmee a tichučko riekne: »mali sme my veď tolko rozumu, že sme ich postavili na pol hodiny cesty od volebnej miestnosti.«

»Bračkovia! to bola voľba! v Nitriansku napozatým len tak budeme voliť.«

»Nech žije nitrianská sloboda!« vykrične celé shromáždenie.

„Ba čo, bratia!“ riekne Balek, „já sadím aj celý môj majetok,“ — z ktorého mu len sladká upomienka ostala, že aj on bol volakedy bohatý statkár, — že v mojom okrese nie len žida ale aj parádneho vola nechám zvoliť za vyslanca.“

Čítal on kdesi, iste v novinách, bo inému ťažko rozumie, že jeden rímsky cisár dal svojho koňa za senátora vyvoliť, prečo by on, pred ktorým sa každý človek trasie, nepreviedol, by si okres skvostného vola zvolil za ablegáta?

Shromáždění páni divné tvári robia a pýtajú sa: ako že to? »Nuž ako?« riekne Balek, „veľmi ľahúčko. Dostaneme my takého predsedu ku voľbe, pred ktorým sa aj Tarnóczy musí schovať s jeho sikačkami. Tu je náš pán pravotár Šándrek, či je na to súčasného človeka? Veru, bystu Bohu, v celej chýrečnej stolici nie! Ten sa bude mudrejšie vypytovať voličov, ako ten Tarnóczy. Ten neriekne Páter Januáriusovi, že v marci nemá právo hlasovať, ani pána prepošta neodmrští preto, že v listine je zapísaný ako farár. Ba my ani nepripustíme voličov ľudovej stránky hlasovať, či chcem rieknuť, pripustíme, nech len môžu prísť. Nuž viete ako to spravíme?“

„Prvej postrašíme a nabucháme evanjelikom, že keď ľudová stránka zvíťazí, tak ich katolíci na rožni budú piecť, a potom ich zedia. Mne to uveria a takýmto spôsobom sme si už jednu časť hlasov zabezpečili. Židia, štátni a stoliční úradníci aj tak budú s nami hlasovať. Kňazom zakážeme kortošovať, budú mocť ľudu rečniť, ale len po maďarský. Ktorý sa bude proti- viť, toho zavreme, ostatným ale pošleme telegramy, že ich pán primáš do Ostryhomu volá. A s tým katolíckym ľudom si ľahko pomôžeme.“

»Dáme im do domov vojakov asi cez tri týždne, a já viem, že sa odrieknú ľudovej stránky. Potom má naša stolica mnoho výborných mužov, čo sa tiež teraz v Nitre učili kortošovať. Do susedného mesta pošleme pána Horáka, ktorý tiež bol v Nitre, (teraz len kortošovať), ten má v tom meste mnoho dlžníkov, on ich všetkých nastraší, pritom veľmi dobre ho tam znajú, pekné meno a pamiatku si zanechal.“

„Páni notáriusi nám tiež mnoho pomôžu. Niektorí boli už v Nitre sa učiť, ako sa má voľba slobodomyselne previesť. Pán Tuldešík vie tiež dobre zachádzať so sikačkami, ten v jeho obci tak rozpraší tu ľudovú stránku čo Tarnóczy v Nitre. A keď to všetko neosoží, potom viete, čo spravíme?“

»Voľba bude v meste, ľudovú stránku ale postavíme do susednej dediny, obklúčime vojenským záťahom, a o pol noci budeme ich volať, by prišli hlasovať. A keď nektorí, až dotiaľ od hladu a smädu vydržiac, budú chcieť prísť, za tú pol hodiny než prijdú, zatvoríme voľbu. Či to nebude tak dobre?!« pýta sa pán slúžny Balek a preziera tváry prítomných.

„Výborne!“ vykrikne celý sbor, a obdivuje vtipnosť, učenosť, slobodomyselnosť a spravodnosť pána slúžneho.

Tak sa pojednávalo až do noci. Medzi tým hlásnik zaspieval, či Boh chraň, by sa židovky nepoklaky, a židia neoprašiveli, zapískal dvanástu hodinu. A všetci išli domov a snívalo sa im o budúcich slobodných nitriansko stoličných voľbách.

Napísal: Moravan.

Križ.

V šírom poli vedľa cesty
 Stojí jeden skromný križ,
 Križ nevýslovnej bolesti,
 Na ňom pneje Pán Ježiš.
 Ktoré oko naň poziera
 Bez bôľu a ľútosti,
 Ktoré srdce neumiera
 Pred ním v citu žalosti:
 To už neni srdce ani
 Tamto oko pravého
 Kresťana na spôsob žiadny
 Dľa rozumu zdravého.
 Však Ten, ktorý na ňom visí,
 Neba-zeme mocný Pán
 Preto svätú krv kedysi
 Cedil z piatich svojích rán,
 Bys' človeče časne-večne
 V opravdivom blahu žil,
 Tak miloval ta srdečne:
 Či si to ty zaslúžil? — —
 K tomu križu často chodí
 Jedna čnostná devička,
 Ktoej sa nedobre vodi
 Od samého malička.
 Jej rodičov zem studená
 Dávno v seba skovala,
 Ona ale opustená
 Sirota tu zostala.
 Ubohá, nemá na svete
 Dobrodinca žiadneho,
 A tak znáša v zime, v lete
 Trň osudu trápneho.
 Len keď k tomu križu zájde,
 V modlitbu sa pohruži:
 Tam útechy kalich nájde,
 Tam ju už nič nesúži. —
 Mnoho trpím síce biedna
 Núdze tiež aj súženia:
 Ó ale to je len jedna
 Kropaj toho mučenia,
 Spasiteľu lásky večnej,
 Ktoré si Ty podstúpil,
 By si ten svet od konečnej
 Zkázky, smrti vykúpil.

Posilňuj ma, Dobrotivý,
 V farche mojej úzkosti:
 Vdačne nesem môj tráplivý
 Križ dľa Tvojej ľubosti. —
 Pritom križ ten aj čerstvými
 Venčekami zdobieva,
 A venčeky tie lesklými
 Slzami zas kropieva.
 A ktorá sa tak oddala
 Do vôle Všemocného,
 A po všetky dni zostala
 V kvete žitia čnostného,
 Boh ju hojne požehnáva,
 A ona vždy bliž a bliž
 K nebesiam sa byť nazdáva:
 Tak ju blaží svätý križ.

Bijú Pravdu, bijú . . .

Bijú Pravdu, bijú
 páni tohto sveta,
 preto že sa stále
 s ich podlosťou stretá.

Bijú Pravdu, bijú,
 hádzu do nej blatom
 a falošných svedkov
 zakupujú zlatom.

Bijú Pravdu, bijú
 pred Pilátom — sudcom
 a on vyrieka jej
 smrť s pokojným srdcom.

Pribijajú Pravdu
 na križ na Golgote . . .
 a myslíte, páni,
 že už pokoj máte?

Oj nie! Trebárs ona
 už aj v hrobe leží —
 hľadte: anjel z neba
 rovno ku nej beží.

Už znie v ušiach vašich
 pre vás desná zpráva:
 márne vaše snahy —
 Pravda z hrobu ustáva!

Hrob je prázdny: ustala
 Pravda vami zbitá

a nám, synom Pravdy,
 krásne ráno svitá.

Už nám svetlo ráno,
 už nám slnko svieti:
 žije Kristus — panstvo
 sveta v prepať letí!

L . . . ský.

Nesebecká vernosť.

(Pokračovanie.)

„Lež čo že robíte zas pani generálko? Pani generálko tak hráte jako dieťa, — pani generálko vy by ste mala lepšie dávať pozor, — takáto hra sa mi musí unovať.“ Takto a podobne sa vyslovil Jozef, podľa svojej chuti, čo mu síce neprekážalo nad dobrou kartou oko zažmúriť, keď spozoroval, že pani generálka sa haňbila a — prehrala.

K.

Ináč ich pomery ničím neboly kalené a zvláštne vo verejnosti Jozef preukazoval svojej panej tú najväčšiu úctu. Modlitebnú knižku niesol za ňou do kostola, a kedykoľvek ho na ulici oslovila sňal doľu klubúk a tak dlho v ruke ho držal, až sa pani generálka od neho odvrátila. Tá stará pani to ľúbila a preto chválila svojho Jozefa: „Ja vždy hovorím, Jozef má mores, — pravím, že on kedykoľvek prvým sluhom môhol byť v ktoromkoľvek šľachtickom dome vo Varšave.“ Ovšem to lichotilo Jozefovi a bol na to hrdý!

Keď už na dedine generálku s Jozefom všetko spojilo vo Vilne stal sa tento pomer ešte pevnejším a vnútornejším, muselo by sa povedať, potrebným. V meste mala síce tá stará pani pri ruke lekára spolahlivého, ale mala nedostatok útrpných priateľov v takej miere, že Jozef niekedy za 2—3 dni nemal príležitosti oznámiť nejakú návštevu. Pani generálka mala len málo úprimných priateľov vo Vilne, a nových priateľov nevyhľadávala. Odtiaľ pochádzalo, že niekedy i vo Vilne bolo im dosť smutno, a cítili sa byť samotnými jako na dedine.

Práve vtedy som navštívil Vilnu na krátky čas. Viackrát v predošlých časoch som sa bol stretol s generálom a preto zachoval som ho v dobrej pamäti. Po jeho smrti preniesol som tú úctu, ktorú som mal naproti nemu, na jeho staručkú vdovu. Preto hneď v prvý deň môjho príchodu som ju navštívil. Pani generálka srdrčno ma uvítala, a spolu ma oslovila, aby som ju častejšie navštívil. Vtedy skoro každý deň som bol v jej dome, lebo som vo Vilne okrem niektorých návštev skoro nijakej práce nemal — a potom — ja som skutočne rád chodil k nej. Po niekoľkých návštevách znal som ju dokonale. Navzdor všetkých jej slabostí, bola to úcty hodná pani, ľubežná a príjemná. Mala srdce vznešené, plné dobroty, sdelivosti a vŕcnosti, — ochotne potom človek zažmúri oko nad rozličnými slabosťami krehkej staroby! A tieto slabosti byly také, že nebolo im vyhoveť.

Sa vždy dať oznámiť a pri každej návšteve návštevnu karetu na lesklý tanier Jozefovi do ruky oddať v čiernom sviatočnom obleku sa dostaviť, rozhovor s otázkou, ako sa má, započat' a sa za podania tej rodiny zaujímať, z ktorej pani generálka pochádzala — opravdu, to nebolo ani fažké ani tráplivé. Že ona tak bojzljivo na tie rozličné dôkazy zdvorilosti a pozornosti patrila, na tom sa nesmieme diviť — veď

predsa v žilách panej generálky tekla krv jej predkov, z ktorých každý bol kandidátom na poľský trón. Takéto seba povedomie nemôhlo ostať bez následkov. Za to preukiazala sa tá stará pani naproti každému povďačnou nesčíselnými dobrodeniami. I ja som jej podlžným za nejedné poučenie a nejednu zaujímavú zpravu. Pani generálka videla nejednu chýrnu litvánsku ružu kvitnúť a zvädnúť a znala tak vábivo vyprávať, že som ja s radosťou išiel k nej na jednu hodinku dôvernej zábavy.

Jedneho dňa navratiac sa z jedného výletu, kde som bol celý deň, do Vilny, dozvedel som sa doma, že sluha generálky, zaiste vo vážnej veci už ma dva razy, hneď včas rano, a potom neskoro po obete, hladal. Ja som sa divil nad touto návštevou, lebo ten starý Jozef nebol ešte nikdy u mňa. Čo len on môhol chcieť, alebo čo za chýry priniesol od svojej panej? Keď by nebolo už neskoro bývalo, ešte hneď by som sa bol dal na cestu; ale takto musel som moju návštevku na budúci deň odložiť. Lež v tom okamžení, keď som chcel ísť na odpočinok, ktosi pomaly klopal mi na dvere. »Voľno!«

Pomyslite si len! Tichunko, skoro ako nejaký zlodej, vkradol sa ten starý Jozef do izby a ostal predomnou stáť. Poobzerajúc sa, pritom si myslel „že je tu už dnes po tretí kráť.“

Až včul som ho náležitejšie obozeral. Utieral si kropaje potu na čele, rýchlo dýchal a činil dojem jedného veľmi unaveného človeka. V takejto rozdráženosti ešte som ho nikdy nevidel.

»Jozefe, ale takto ustatý!« mimovoľno som zvolal v očakávaní to toho, čo mi má povedať.

„Nuž pravdaže,“ odpovedal ten starý sluha „už behám od včas rana, a to ešte, aby páni generálka o tom nič nevedela, — dnes som tu už tretí raz.“ — A zas si utieral pot z čela.

(Dokončenie nasleduje).

Pozvanie ku predplateniu.

Všetko poukazuje, že náš časopis spôsobil všeobecnú radosť a spokojnosť na všetky strany. Vďačne ho prijaly všetky vrstvy spoločenské, aspoň o tom svedčí, vzdor krátkeho trvania nášeho časopisu hojný počet našich priateľov a nepočítané pochvalné listy, ktoré boli našej redakcii zaslané.

Uznanie to je naša najväčšia odmena!

O nesfalšovanú mravnosť pečlivé obecnstvo naše, imponantne sa vyslovilo o potrebe jestvovania nášho časopisu; so všetkých strán kynie nám povzbudzovanie a pozdrav, zo všetkých strán hrmí: **Nech žije Ľudová strana!!**

O duševnení, vysokoučení mužovia neprestajne sľubujú nám svoje vynikajúce a neohrozené duševné spolupracovanie, sľubujú nám veľko-

dušnú podporu, a už v tomto samom vidíme istú záruku toho, že najťažšiu úlohu našu dobre vykonáme t. j. že časopis náš, čo do obsahu, bohatým urobíme.

Vysoko povznesieme náš prápor a heslo na ňom je: **Nech žije Ľudová stránka!**

Vysoko a pyšne ho povznesieme s tým svätým presvedčením, že sa okolo neho všetci triezve a šlachetne smýšľajúci spoluobčania s radosťou hufne shromaždia.

Maďarsky môže sa učiť každý bez toho, aby sa bal o svoju materinskú reč, veď už aj rozmnožovanie časopisov slovenských je zárukou bezpečnej existencie.

Tak tedy smeľe môžeme všemožnú podporu si vyžiadať a ctených priateľov našich zásad poprosiť, aby časopis náš v čim najväčšej miere rozširovať si nestažovali vo všetkých kruhoch.

Chceme docieľiť, aby tento časopis viac ráz do týždňa vychodil. Tejto úlohe však len vtedy môžeme zodpovedať, keď sa všeobecne rozšíri náš časopis. Ľavnú predplatnú cenu ani potom nezdvihneme.

Predplatná cena „Kreštana“ je:

Na celý rok . . . 2 zl. — kr.
 na pol roka . . . 1 zl. — kr.
 na štvrt roka . . . 60 kr.
 Jednotlivé číslo 4 kr.

VYDAVATELSTVO.

— Chýry z kráľovského dvoru. Kráľ 9-ho apríla večer z Lichteneggu prišiel do Viedne. — Gizella bavorská kňažna z Welsu zrovna vráti sa do Mníchova. — Kráľovná na konci apríla, alebo na začiatku mája príde do Viedne a hneď pôjde bývať do lainckého kaštiela. — Valéria kráľovská kňažná vtedy za krátky čas bude sa tiež v lainckom kaštieli zdržovať. — Klotilda kráľovská kňažná so svojou dcérou, Máriou Doroťou 9-ho apríla prišla do Rieky. — Ottó kráľovské knieža 9-ho apríla predpoludním z Viedne vrátil sa ku svojej rodine do Šoproňu.

— Návšteva kráľová u námorníkov. Z Poly sa oznamuje, že kráľ 8-ho mája príde do Poly a tam sa za štyri dni bude zdržovať. Vojenské námorníctvo už včul veľké prípravy robí, aby slávne Jeho Veličenstvo prijalo.

— Umývanie nôh v kráľovskom dvore. Podľa jedného telegramu z Viedne toho roku vydržovalo sa umývanie nôh v kráľovskom dvore. Kráľ umývanie nôh na 12 starečkoch vykonal; umývanie nôh 12 starenám vystalo, lebo kráľovná není doma, ale preto stareny dostaly ím venované šaty a 12 strieborných kúskov v korunách.

— Vojenské lode pri otvorení severovýchodnej priekopy. Karol Stefan kráľovské knieža, ako sa

z Poly telegrafuje, 13 apríla prevezme veliteľstvo nad Iodstvom, ktoré pozostáva z Iodí Maria Terezia, Alžbeta a Františ Jozef. Podľa najnovějších usporiadaní kráľovské knieža s týmito Iodmi bude zastupovať Rakúsko-Uhorsko pri otvorení severovýchodnej priekopy.

— **Útok proti soche Hentziho.** V noci z 1-ho apríla na 2-ho o štvrt hodiny na druhú po polnoci jakýsi pošetilec chcel s jednou dynamitovou pumou sochu Hentziho, ktorá stojí na námestí sv. Jura v Budíne, do povetria vyhodíť. Túto sochu po revolúcii z roku 1849 dal Jeho Veličenstvo postaviť na pamiatku generála Hentziho a dôstojníka Alnocha, ktorí so 418 vojákmi v uhorskej revolúcii brániac budínsky zámok hrđinskou smrťou tam padli. V horespomenutú noc tá zažatá petarda však len na tolko urobila škodu, na koľko niekoľko triesok otrhla z tej sochy zo železa uliatej a pobila okna na susedných domoch. Policia hneď započala hľadať zločinca. Na blízku našla dva delové nábitky, ktoré boli pušným prachom nabité. Nábitky pochádzaly zo Zubekovho kupectva na zbroj. Podozrenie polície následkom udania padlo na Adorjána Szeleša redaktora to pokútneho časopisu menom »Olvašd,« ktorý s viacej pracovníkmi, medzi inými s Ladislavom Schefferom a Adalbertom Pongráczom spolu pre články Veličenstvo urážajúce bol odsúdený. Podozrenie preto naňho padlo, lebo Szeleš pred niekoľko dňami pred Edmundom Tóthom sa bol vyjadril, že chce sochu Hentziho do povetria vyhodíť. Od tých čias Szeleš zmizol zanechajúc ženu a štvoro detí v tej najväčšej biede. Polície posávať navzdor všetkému namáhaniu nepodarilo sa Szeleša zdrapiť; preto 2000 korún vystavila naňho, kto ho chyť alebo aspoň políciu privedie na jeho stopu. Tento útok nie len v hlávnom meste a po celej krajine, lež i v cudzozemsku, zvláštne ale v Rakúsku tráplivé pohoršenie vzbudil. Hlavnomestské časopisy chladno pojednávajú o tomto útoku, a neprívláštňujú mu žiadnych následkov. Mnohí za aprílový žart a detinský kúsok ho pokladajú. Viedeňské noviny už vážnejšie berú vec a príčinu hľadajú v politickej exaltácii. Keď by u nás len málo takýchto exaltovaných politikero bolo, ani my by sme v tomto útoku nevideli nič vážneho, ale bohužiaľ není to tak. Ešte je mnoho takých medzi nami, ktorí nijako nevedia odpustiť tam, kde náš kráľ už dávno odpustil, a ešte vždy nenávidia tam, kde kráľ sa už dávno pomeril.

— **Nepodpisujte sa na vládnú stranu.** Po Trenčiansku a po Nitriansku páni notári a pisari podpisujú pre pánov mameľukov. Rodáci pozor! Není dobre diabľovi podpísať dušu svoju. Len toho podporujte či katolíci, či evanjelíci, kto kresťanské náboženstvo vaše brániť slúbi a proti tým novým nešťastným cirkevným zákonom zákonnou cestou bojovať bude.

— **Svobodomyseľné ohovaranie.** Žilinské noviny „Felvidéki Ujság“ nesvedomito a zlomyseľno napadly kat. kruh žilinský, jako i katolícke kruhy vôbec, že pod plášťom obrany náboženstva, *hlavný cieľ* ich je vlast zapredávať a proti Uhorsku búriť. Údovia žilinského kat. kruhu zlostné toto osočovanie v trenčianskych novinách »Vágvölgyi Lap« za čire luhárstvo a za zbabelú (bojazlivú) pomluvu vyhlásili, a spolu i redaktorovi L. Garaimu na vedomie dali, že kým potupné osočovanie neodvolá alebo pravdivosť tvrdení svojich nedokáže, za *oplanského* (aljas) a *bezhrázného* (bez charakteru) *pomluvača* ho považovať budú.

— **Množia sa jedovatí hadi.** I v takých čiastkach Európy, kde predtým skoro nič nevedeli o nich. Ku pr. Nemecko skoro čisté bolo od tohoto zeme-

plazu, vynímajúc snáď Sasko, kde jako sa zdá, o mnoho viacej je viper nežli u nás v Uhorsku. V okolí Mehádie každoročne viacej sto ich zabijú. Jako jedny nemecké noviny sdeľujú v oelsníckom okrese (Sasko) za päť rokov 13,453 viper zabili. Za zničenie vyplatené odplaty viacej učinily než štyri tisíc mariek. Minulého roku už i na takých miestach v Sasku našli viperu, kde ju pred tým nezbadali. Tak sa zdá, že toto nebezpečné zviera pomaly privykne i na chladnejšie podnebie. Podľa mienky učencov toto otúženie je spojené s tým, že jej jed tratí silu.

— **Dobývaná paroloď.** Jedna bosniacka loď menom Serajevo mala nebezpečný príbeh, v sriemskej stolici, ktorý sa so smrťou jedného človeka a s formálnym dobývaním skončil. Tá paroloď od Moháča na dol po Dunaji napredujúc, blízko Banoviec v Srijemsku stretla sa s jedným rybárskym korábom, ktorý sa jej z cesty nechcel vyhnúť. Loď rútila sa na koráb, na prostried vody ho prevrhla tak, že jedna čiast tých, ktorí na ňom boli len plávaním, druhá ale tým, že sa chytili korábu, zachovala si život. Jedon rybár sa utopil. Kapitán zastavil loď a oznámil ten pád vrchnosti. Keď sa to v obci rozchýrilo, veľký zástup ľudí valil sa k rieke a započali tú paroloď dobývať. Jedna čiast vrútila sa na palubu, a napadla kapitána a skoro ho zavraždila. Vyšetovanie v tej záležitosti už započali.

— **Zvláštnosti francúzskej svetovej výstavy.** Ako známo, v Paríži bude sriadená roku 1900 svetová výstava a Francúzi sa teraz zimnične zaoberajú tým, ako by prekvapili svet dákym divom výstavy. Zpomedi nepočetných plánov je zaujímavý plán socialistického vyslanca Pascala Grousseta, ktorý pýtal dovolenie od správcu výstavy aby môhol vyvrtať do zeme 1200—1500 metrov hlbokú dieru, v ktorej by schody viedly do hĺbky s poschodia na poschodie na spôsob Eiffelovej veži cez miestnosti zariadené pre zábavy a vedecké ciele. Jestli dostane dovolenie ku vrtaniu, bude to obrátená Eiffelová veža.

— **Zabudlivý zlodej.** Koloman Dankovský voňavár na Jozefovom námestí spozoroval, že mu dakto kradne zo stolka peniaze. Po tieto dni skutočne našiel fiok stolku otvorený a v zatvore cudzí kľúč. Podozrenie padlo na sluhu Karola László, ktorý sa ku skutku priznal a kľúč si bol zaopatril tak, že keď ho bol poslal Dankovský kúpiť zatvor na stolok, on kúpil k nemu dva kľúče a jeden podržal pre seba, a takto obkrádal svojho pána. Na sluhovom byte našli 270 zl. v hotovosti a mnoho vecí zo závodu. Dankovský udáva svoju škodu na 600 zl.

— **Prepadujúce sa mesto.** Neumarku, českému mu to mestu, ktoré leží na bávorskej hranici — podľa jedného telegrammu z Prahy — hrozí nebezpečenstvo, že sa prepadne. Zem pod mestom porád sa prepadá, celé ulice už na tolko klesly, že sa domy porúcaly. Príčinu tejto katastrofy našli v starých listinách, ktoré ležaly v mestskom rachíve. Tieto vyprávajú, že mesto je vystaveno nad jednou dávno už opustenou baňou; tak musí byť, táto baňa včul zapadla. Medzi obyvateľstvom pravdaže je veľká hrôza. Vyslali výbor znalcov, ale tento nemôže nijako nečo vymudronkovať, že čím by sa dala katastrofa odstrániť.

— **Skleslý život.** Vo Viedni chytili pre krádež odevu Jozefa Ledochovského, merača, posledného to potomka prostarej zemänskej polskej rodiny Ledochovských. Otec toho nešťastlivca bol Jozef Ledochovský polský plukovník, ktorého v čas polského povstania roku 1831 rusi chytili a odvedli do Sibirie. Tu sa narodil r. 1849 Jozef, ten včul chytený syn, ktorý sa

vyučil za merača a pri olovených baňach dostal aj vysoký úrad. Ale pomiešajúc sa do spiknutia, musel utekať a zachránil sa do Európy. Tu už od mnoho rokov jedine z toho žil, že kradol po kaviarňach a krčmách kabáty, až konečne ho zdrapili.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnosť sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo akožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

DOPISY.

V Bolerázi 1-ho apríla 1895.

Veľactená Redakcia!

Bez odkladu dávam na vedomie veľact. Redakcii nášho milovaného »Kreštana«, že sa v prešporskej stolici slobodomyselná liberálna stránka hýbe, asice pomocou úradníkov stoličných a obecných notárov. Na dôkaz toho nech slúži, že Alexander Luks notár Bolerázsky už začal lapať voličov na liberálnu stránku, a s veľikou haňbou musím aj to oznámiť, že v susednej našej obci Klčovanoch (v Ištvánaku) sa najšlo už 11 takých podlých katolíkov, ktorí sa podpísali, že chcú mať civilné manželstvo, svetské matriky, a že sa časom aj na židovskú vieru prevrátia. Na čele týchto stojí tamejší richtár! žid! a bývalý kostolník.

V chytrosti dnes len tolko, ďalej však budem s veľkou pozornosťou sprevádzať účinkovanie výš menovaného pána, a udám aj menovite tých nešťastných, ktorí sa už podpísali, aby ich svet poznal, tých »dobrých katolíkov.«

Zo Žiliny 8. apríla.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Veľmi sa teším, keď v »Kreštane« našom dáky dobrý dopis čítať môžem. Mnoho dobrých dopisov dočítal som sa už v tomto našom časopise; mnohé tie dopisy sú istým znakom toho, že ľud náš vždy viac a viac zaujíma sa za čítanie a poučovať sa chce nielen o svätom náboženstve svojom, lež i o občianskych právach svojich. I v minulom čísle 14-om čítal

som jeden dopis z Kysúc, v ktorom dopisovateľ medzi iným i účinkovanie čačianskeho ablegáta Lánčziho posudzuje a spomína, že pán Lánčzi mimo ablegátstva ešte 19 úradov zastáva. No o tomto nechcem písať; sú v Trenčiansku aj iní dva ablegáti, ktorí tiež majú iné úrady, neviem či masné, krem svojho ablegátstva. Teraz mám pred očima len ten spôsob, v jakom dopis ten spomenutý bol písaný. Zazlievať musím tie náruživé a náboženstvo židovské urážajúce slová, s ktorými pán dopisovateľ pána baróna Poppera Armina spomína. Keď tak budeme vyprávať a písať, ako to z Kysúc pán dopisovateľ činí, nuž potom nepriateľom našim mnohým sami dáme mocnú zbraň do pästi. Povedia nám potom, že my nie pravdu zastávame a čistú zástavu ľudovej strany dvíhame, ale že nadávame a urážlivými výrazmi ľud náš slovenský búriť chceme proti inším náboženstvám. Nie, my nebojujeme proti žiadnemu náboženstvu, ani bojovať nemôžeme, nesmieme proti váženým osobnostiam, ktoré ľudu a náboženstvu našmu svätému väčšiu službu preukázali a preukazujú, ako mnohí »dobrí katolíci«, ba ako mnohí »vlasteneckí kňazi«. — Takú osobu ako je barón Armin Popper, nesvobodno zneuctiť len preto, že je žid, alebo preto, že otec jeho s kožkami kupčil. Počestná práca vždy je hodná chvály, nie ale posmechu. Ja z mojej zkušnosti vyprávam a tvrdím, že kostol náš žilinský po požiari r. 1886. krome p. biskupa nemal takého dobrodinca, ako b. Armina Poppera. To isté musím vyznať i so strany chudobných a núdných, ktorým b. Popper už viac razy so vznešeného zmýšľania a srdca svojho značnú obeť a pomoc udelil. — Prosím ct. Redakciu v záujme pravdy tieto riadky moje uverejniť. *Franz Podivinský,*
opát-farár Žilinský.

Rozmary a žarty.

Chytlavá otázka.

Otec (pri stole ku štyroročnému Ferkovi): »Deti nesmia piť vína, ináč budú hlúpe.«

Ferko (po dlhšom mlčaní na raz): »Tatko či ste vy v skutku nepil vína, keď ste bol malý?«

Malé nedorozumenie.

Professor (pri prednáške): »Já cítim, že ostávam suchým, a preto . . . . (pretrhnúc reč) prečože tak živo kývate hlavou, pán študent?«

Študent: »I ja mám žízeň, pán professor!«

Z listu jednej ženy.

»Milý manžel! My sme všetci zdraví a cítime sa všetci dobre. Náš maličký podivne vyrástol a na raz ukazuje viacej rozumu než predtým. I o tebe to isté úfajúc zostávam tvoja fa milujúca Tereza!«

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatrť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

T. N. Ruszt. 2 zlaté je na celý rok predplatok.
 K. J. Kis-Ügyics. Všetko je v poriadku.
 F. A. Nagy Kosztolán. Váš list sme dostali a ďakujeme za upovedomenie.
 M. M. Trnava. V nemeckej reči s časopisom nemôžeme slúžiť.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unávanie a i útraty, iž nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a neozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:
„Kráľovná Sv. Ruženca.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka.** Albána *Stolcza myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„**Blahoslavený**“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„**Dom Svätý**“ čili „**Život Tobiášov.**“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.75—7.15 zl. Raž 5.90—5.95 zl. Jačmeň: na krm 6.60—6.65 zl. do pálenic 5.85—6.35 zl. na várku 7.90—8.20.

Oves: 6.70—6.86. Kukurica: 6.70—6.79. Proso: 5.50—5.60. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.00—11.50. Kohnopné semeno: 13.00—13.25.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 9.50—13.00; tmavá 7.00—7.50 okruhlá: 9.50—10.50, drobná 10.50— tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 8—22. Hrach 8.50—12.50. Čistá 13.00—. 18— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.70—2.90. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.40—4.00. Lesné a horné seno 3.70—4.50. Slama. Na postielanie: 1.35—1.50. Žup 1.50—1.80.

6. Siatie: Červená ďatelina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 350 hospodárskych volov; 248 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 340—350 zl. Dojné kravy: za jedon kus 55—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 463 kusov oviec. Ceny: 10—14 zl. za páru, a 17—20 kr. za živý kilo. Svinský trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 19.270 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 45—48. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 47—48 zl.

O Z N A M.

Pre krčmárov a kupcov vína!

Posávaď len židia boli predavačmi vína. Mnohokrát sa stáva, že človek nakúpi si vína za drahé peniaze, ale nie prirodzeného, lež takého, čo nie vo vinici, ale len v pivnici sa urodilo, tedy zo škodlivých látok zhotoveného. Pravdaže takéto víno ani nemôže byť dobré, a spolu je škodlivé zdraviu, ukracuje život človeka, lebo príčinou mnohých nemocí.

Preto ja nižej podpísaný založil som obchod na víno spravodlivé, prirodzené a nefalšované. Ct. obecenstvu vrúčne odporúčam moje prirodzené vína a prosím ct. krčmárov a vôbec kupovavčov vína, aby sa na mňa obrátili, keď si zamýšľajú dobré víno zapatriť.

2—3

S uctou

KAROL WÜRFL

dorabač vína.

Récese (Račizdorf) pri Prešporku vo vlastnom dome číslo 132.

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vybraných a najnovějších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

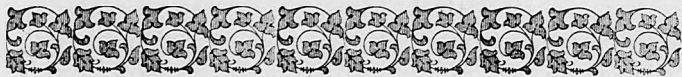
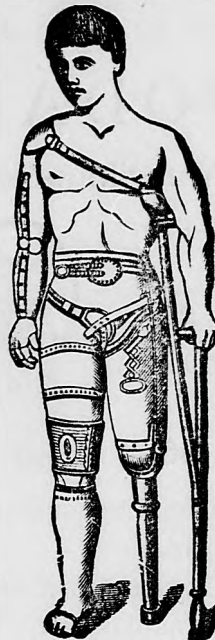
Krásnu knihu na vzorky pánom krajčírom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE

OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.

ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskech auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečini neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota !!

Keletiho prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacími pásmo.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchohá uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podvážujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky. **GUMMI!!** Jedine zastupiteľstvo v Rakúsko-Uhorsku parížskeho najhýrečnejšieho fabrikanta

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kr. uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-ulica číslo 17.

(v dome Servitov.)

3-10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posádať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianských spolkov a knížičky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

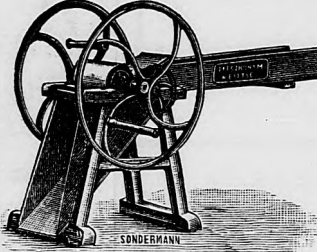
Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom a tromi nožmi		s dvoma pohonnými kolami a tromi nožmi
č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—		č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—
s jedným pohonným kolom a štyrmi nožmi		s dvoma pohonnými kolami a štyrmi nožmi č. III. zl. 36.50.
č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—		IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláčačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrievkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláčačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešakom na plevy a s 12 riečicami — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyľia dľa zvlášneho cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—

Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymrvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným ryľom — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — zl. 96.—

Stroj na lámánie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné píly (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy na klgr. 25 50 100 150 200 300 500 750 1000
cena zl. 10.— 13.— 15.50 18.— 22.50 24.50 33.— 42.— 58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

5-10

strojnák a majitel dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSÉN MEGYE.)